

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Департамент освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
імені А.С.МАКАРЕНКА

ПРОГРАМА
вступного випробування з предмету
«Українська мова»
для вступників за ОКР «Молодший спеціаліст»
на основі базової загальної середньої освіти

Галузь знань:

01 «Освіта»

Напрями підготовки:

012 «Дошкільна освіта»

013 «Початкова освіта»

014.11 «Середня освіта (Фізична культура)»

СХВАЛЕНО

на засіданні ПЦК викладачів української
філології Кременчуцького педагогічного
коледжу імені А.С.Макаренка
протокол № 7 від 25 січня 2018 р.

Голова ПЦК В.П.Ладыгіна

СХВАЛЕНО

науково-методичною радою
Кременчуцького педагогічного коледжу
імені А.С.Макаренка
протокол № 3 від 19 лютого 2018 р.
Голова науково-
методичної ради Ю.В.Малюк

м. Кременчук
2018 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступне випробування з предмету «Українська мова» для абітурієнтів за ОКР «Молодший спеціаліст» на основі базової загальної середньої освіти проводиться у формі диктанту, робота над яким триває одну астрономічну годину.

Для диктанту використовується текст, доступний для розуміння випускників 9-го класу. Обсяг текстів диктантів становить 170-180 слів з урахуванням як самостійних, так і службових частин мови.

Перевірці підлягає текст, записаний з голосу вчителя.

Нормативи оцінювання диктанту

Бали	Кількість помилок	Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше	7	4
2	13-14	8	3
3	11-12	9	1+1 (негруба)
4	9-10	10	1
5	7-8	11	1 (негруба)
6	5-6	12	-

Диктант, як це й визначено чинною програмою з української мови, оцінюється однією оцінкою на підставі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки обраховуються разом і оцінюються однаково;
- помилки в слові, яке повторюється в диктанті кілька разів, вважаються однією помилкою;
- помилки на те саме правило, але в різних словах і різних реченнях вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі та негрубі помилки; до негрубих помилок відносять:
 - винятки з усіх правил;
 - написання великої літери в складних власних назвах;
 - правопис прислівників, утворених від іменників з прийменниками;
 - у випадках, що вимагають розрізнення не та ні (у сполученнях на кшталт не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);
 - заміна одного співвідносного розділового знака іншим;
 - заміна українських букв російськими;
- під час остаточного обрахунку помилок дві негрубі помилки вважаються однією грубою;
- за наявності в диктанті більше п'яти виправлень оцінка знижується на один бал;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, вивчення яких не передбачено шкільною програмою, виправляються, але не враховуються

Програма вступного випробування з предмету «Українська мова» для вступників за ОКР «Молодший спеціаліст» на основі базової загальної середньої освіти містить наступні матеріали:

1. Програма з української мови
2. Додаток 1. Методичні рекомендації
3. Додаток 2. Пам'ятка для абітурієнтів
4. Додаток 3. Зразки диктантів
5. Додаток 4. Самодиктанти
6. Додаток 5. Список рекомендованої літератури

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Фонетика та орфографія

1.1. Велика літера у власних назвах.

Написання імен, по батькові, прізвищ, псевдонімів, прізвиस्क. Складні прізвища, псевдоніми та імена, що пишуться через дефіс. Написання власних назв іншомовного походження. Написання індивідуальних назв: міфологічних істот і божеств, дійових осіб у літературних творах. Назви найвищих державних та міжнародних посад, міністерств, управлінь, установ і організацій. Агрономічні, астрономічні, історичні, літературні, географічні й топографічні назви.

1.2. Уживання знака м'якшення. Уживання апострофа.

Уживання знака м'якшення після м'яких д, з, с, дз, ц, л, н у кінці слова та складу, після м'яких приголосних у середині складу перед о. У суфіксах іменників, прикметників та прислівників (- зький, - ський, - цький; - зькість, - ськість, - цькість; - зько, - сько, - цько; - зькому, - ському, - цькому; - зьки, - ськи, - цьки). Суфікси - еньк-, - оньк -, - есеньк -, - ісіньк -, - ісіньк -. Знак м'якшення в родовому відмінку множини іменників жіночого роду м'якої групи й відмінків середнього роду на -нн (я), -ц (е) II відміни, у дієслівних формах дійсного та наказового способу.

Уживання апострофа на позначення роздільної вимови після твердих приголосних перед я, ю, є, ї (у корені та після префіксів). Апостроф у словах іншомовного походження.

1.3. Ненаголошені голосні [є], [у], [о].

Написання Е, И, О у ненаголошених складах за умови добору перевірного слова із наголосом на Е, И, О. А замість О перед складами з постійно наголошеним а (я). О в суфіксах. Правопис Е в суфіксах і повноголоссях. И чи І у групах звуків (- ри -, - ли -; - рі -, - лі-).

1.4. Чергування приголосних при словозміні й словотворенні.

Зміни приголосних у непрямих відмінках іменників, а також при утворенні нових слів. Групи чергувань г-з-ж, к-ц-ч, х-с-ш. Зміни приголосних при пом'якшенні. Основні позиції чергувань

1.5. Спрощення в групах приголосних. Подвоєння, подовження приголосних.

Випадні Д і Т у групах - ждн -, - здн -, - стн -, - стл -. Випадний К у групах - зкн -, - скн - при творенні дієслів із суфіксом - ну -.

Випадний Л у групі приголосних - слн -.

Збіг приголосних. Подвоєння Н перед суфіксом - ість. Буквосполучення - нн - у прикметникових суфіксах. Подовження приголосних д, т, з, с, л, н, ж, ш, ц, ч перед Я, Ю, Є, Ї.

1.6. Написання префіксів роз -, без -, через -, з- .

Перехід З- у С- перед глухими приголосними, З- у ЗІ- з метою уникнення збігу приголосних. З у префіксах роз -, без -, через - (порівняння з російською мовою).

1.7. Правила переносу слів.

Сполучення ДЖ, ДЗ при переносі. Апостроф і м'який знак при переносі. Склади з однієї літери. Переніс складних слів, аббревіатур, прізвищ з ініціалами, умовних скорочень. Розділові знаки при переносі.

1.8. Правопис слів іншомовного походження.

Передача голосних і приголосних звуків у словах іншомовного походження. Подвоєні й неподвоєні приголосні. Групи приголосних з голосними. Уживання апострофа та м'якого знака в словах іншомовного походження. Дифтонги й кінцеві групи приголосних. Відмінювання слів іншомовного походження.

1.9. Написання складних і складноскорочених слів.

Загальні правила правопису складних слів. Сполучні голосні. Написання разом, окремо або через дефіс складних іменників, прикметників, числівників та займенників, прислівників. Прикладка. Складні прийменники, сполучники, частки. Правопис складноскорочених слів.

2. Морфологія. Частини мови

2.1. Написання іменників.

Пояснення до форм родового відмінка однини іменників чоловічого роду II відміни. Відмінювання іменників в однині та множині з урахуванням групи та відміни. Невідмінювані іменники. Закінчення - а (- я) або - у (- ю) в родовому відмінку однини іменників II відміни.

2.2. Відмінювання імен по батькові. Відмінювання прізвищ.

Особливості відмінювання імен по батькові. Відмінювання чоловічих та жіночих прізвищ. Особливості відмінювання прізвищ на - ко, а також прізвищ іменникового походження.

2.3. Написання прізвищ і географічних назв.

Труднощі перекладу прізвищ і географічних назв. Правопис голосних у корені (А чи О, Е чи Є, И чи І).

2.4. Написання прикметників.

Тверда та м'яка група прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Ступені порівняння: проста й складена форми. Зміна основи деяких прикметників. Прикметники, що не утворюють ступенів порівняння.

2.5. Написання числівників.

Числівник як частина мови. Кількісні, порядкові числівники. Прості, складні й складені числівники.

2.6. Зв'язок числівників з іменниками, правопис.

Узгодження й керування в сполученнях числівників з іменниками. Особливості відмінювання числівників. Написання цифр словами в словосполученнях і реченнях.

2.7. Написання займенників.

Особові, присвійні, вказівні, питальні, означальні займенники. Зворотний займенник себе. Особливості відмінювання. Правопис складних (неозначених і заперечних) займенників.

2.8. Прислівник. Розряди, творення й правопис.

Прислівник як частина мови. Розряди прислівників за значенням. Творення прислівників від інших частин мови. Утворення ступенів порівняння. Правопис складних прислівників. Правопис прислівників із префіксом ПО -.

2.9. Прийменник. Сполучник. Частка. Вигук.

Поняття про службові частини мови. Вираження прийменниками різноманітних відношень відмінкових форм з дієсловами та іншими словами в реченні. Походження прийменників. Прості, складні й складені прийменники. Уживання прийменників з формами непрямих відмінків. Прості, складні й складені сполучники. Сполучники сурядності: єднальні, протиставні й розділові. Сполучники підрядності: часові, причинові, цільові, умовні, допустові, наслідку, порівняльні. Групи часток за значенням. Словотворчі й формотворчі частки. Творення вигуків. Розряди вигуків за значенням.

3. Синтаксис і пунктуація

3.1. Речення з однорідними членами. Речення з відокремленими членами.

Поняття про ускладнене речення. Однорідні члени речення. Сполучники й розділові знаки при однорідних членах речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Поняття й умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені приклади. Уточнюючі члени речення.

3.2. Звертання. Вставні слова, сполучення слів, речення.

Способи вираження й виділення звертання. Значення вставних слів, сполучень слів і речень, уживання розділових знаків.

3.3. Складне речення.

Поняття про складне речення. Типи складного речення.

3.4. Складносурядні речення.

Структура складносурядних речень. Відношення між частинами складносурядних

речень (єднальні, протиставні, зіставні, розділові, приєднувальні). Уживані сполучники. Уживання розділових знаків.

3.5. Складнопідрядні речення.

Поняття про складнопідрядне речення. Види підрядних речень (місця, часу, причини, наслідкові, мети, порівняльні, умовні, допустові, супровідні). Уживання сполучників і розділових знаків.

3.6. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.

Види зв'язків частин у складнопідрядному реченні з кількома підрядними. Уживання розділових знаків.

3.7. Безсполучникові складні речення. Розділові знаки в них.

Безсполучникові складні речення з однотипними частинами (одночасність перелічуваних явищ, часова послідовність дій чи явищ, значення зіставлення або протиставлення) - складносурядні. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами (з'ясувально-об'єктивні відношення, причинові-наслідкові та умовно-наслідкові відношення, значення допустовості, пояснювальні відношення) - складнопідрядні.

3.8. Складні речення з різними видами зв'язку.

Поєднання різних видів зв'язку в складному реченні. Уживання розділових знаків.

3.9. Пряма й непряма мова.

Уживання розділових знаків при прямій мові. Передача чужої мови у вигляді підрядного речення - непряма мова. Цитата.

Додаток 1
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для проведення вступного випробування з української мови (диктант)

Для вступних випробувань з української мови передбачається диктант, робота над яким триває одну астрономічну годину.

Тексти диктантів, що пропонуються на вступних екзаменах, включають орфограми та пунктограми, які порівняно часто зустрічаються, відображаючи істотні сторони українського правопису, перевіряються правилами й вивчалися за програмою в загальному курсі української мови. Добираються, укладаються зв'язні, доступні за змістом тексти, неускладнені, які не зберігають авторську орфографію та пунктуацію. Тексти адаптовані відповідно до правопису української мови, згідно з нормами сучасної літературної української мови. Орфографічні та пунктуаційні правила мають бути представлені в кожному тексті достатньою кількістю прикладів, у т. ч. 4-5 складними випадками, винятками з правил правопису (наприклад, орфограмами на правопис ненаголошених голосних у словникових словах чи на правопис великої букви у складних власних назвах, пунктограмами в складних безсполучникових реченнях чи при відокремлених членах речення тощо). У разі орфографічної чи пунктуаційної складності тексту обсяг не повинен перевищувати 180 слів (для абітурієнтів, які мають базову освіту, 9 кл.) У визначенні кількості слів у диктанті враховуються як самостійні, так і службові слова.

Щоб вдало написати диктант з української мови, вступники повинні знати та вміти:

1. Правильно вживати м'який знак та апостроф.
2. Перевіряти ненаголошені голосні [e], [и], [o], [a].
3. Розрізняти чергування приголосних при словозміні та словотворенні.
4. Знати правила про спрощення в групах приголосних.
5. Писати правильно подовжені й подвоєні приголосні.
6. Не помилятися в написанні префіксів: з- (с-, зі-, із-, зо-), роз-, без-, воз-, пре-, при-, при-.
7. Правильно переносити слова із рядка в рядок.
8. Перевіряти правопис слів іншомовного походження.
9. Правильно вживати велику літеру.
10. Писати без помилок складні та складноскорочені слова.
11. Відмінювати імена по батькові.
12. Знати особливості правопису самостійних і службових частин мови.
13. Розрізняти просте й складне речення.
14. Розставляти розділові знаки при однорідних членах речення.
15. Не помилятися у виборі пунктограм у простому та складному реченнях.
16. Бути уважними в розстановці розділових знаків при відокремлених членах речення.
17. Розставляти пунктограми в реченнях з прямою мовою.

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

При визначенні правильності переносів слід керуватися орфографічними правилами переносу слів (Український правопис / Національна академія наук України; Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні, Інститут української мови. - 5-те видання, стереотип. - К.; Наукова думка, 1996, С. 58-59).

Частини слів з одного рядка в інший слід переносити за складами: *гай-ка, зо-шит, книж-ка, ко-ло-дязь, паль-ці, са-дів-ник, Хар-ків*.

При цьому:

1. Не можна розривати сполучення літер [дж], [дз], які позначають один звук. Отже, переносити можна лише так: *гу-дзик, хо-джу*. Якщо [дж], [дз] не становлять одного звука (це буває, коли д належить до префікса, а ж або з - до кореня), то їх слід розривати: *над-*

звичай-ний (а не *на-дзвичайний*), *під-жив-ляти* (а не *пі-дживляти*).

2. Апостроф і м'який знак при переносі не відокремлюються від попередньої літери: *бур'-ян* (а не *бур-'ян*, *бу-р'ян*), *кіль-це* (а не *кіл-ьце*), *Лук'-ян* (а не *Лук-'ян*), *низь-ко* (а не *низ-ько*).

3. Одна літера не залишається в попередньому рядку й не переноситься в наступний: *ака-де-мія* (а не *а-кадемія*), *Ма-рія* (а не *Марі-я*), *олі-вець* (а не *о-лівець*). Так само не можна поділяти на частини для переносу такі двоскладові слова, як *або*, *моя*, *око*, *шия* тощо.

4. При переносі складних слів не можна залишати в кінці рядка початкову частину другої основи, якщо вона не становить складу: *багато-ступінчастий* (а не *багатос-тупінчастий*), *восьми-гранний* (а не *восьмиг-ранний*), *далеко-східний* (а не *далекос-хідний*).

Додаток 2
ПАМ'ЯТКА ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ
«Як писати диктант»

1. Уважно прослухайте текст диктанту.
2. Коли екзаменатор зачитуватиме кожне речення в цілому, слухайте його до кінця й не робіть ніяких записів.
3. Починайте записувати речення лише тоді, коли екзаменатор почне його читати частинами, роблячи тривалі паузи.
4. Під час записування речення більше звертайте увагу на орфографію (написання слів), але не треба забувати й про розділові знаки.
5. Під час перевірки записаного речення потрібно передусім зважати на інтонацію й особливо ретельно перевіряти поставлені розділові знаки (у цьому важливу роль відіграють паузи: ледь помітну паузу роблять у тих місцях, де треба поставити кому, а більш помітну — на місці двокрапки чи тире; явна пауза означає, що треба поставити крапку з комою).
6. Сконцентруйте свою увагу й не відволікайтеся під час написання диктанту.
7. Не «збирайте» помилки, зазираючи під час написання диктанту в роботу сусіда (як показує практика, на це, по-перше, витрачається час, якого й так мало, а по-друге, потім часто доводиться шкодувати через помилку, допущену внаслідок такого виправлення).
Успіхів!

Додаток 3 ЗРАЗКИ ДИКТАНТІВ

Весни дитинства

У степу росте багато їстівного зела, треба лише знати, яке з нього можна їсти, щоб, бува, блекоти не вхопити чи жаб'ячого маку. А коли лягти горілиць і вдивитися в голубе небо, де пливуть хмарки на синьому повітрі, тоді здається, що сам летиш у небі, одірвавшись од землі, розсуваєш руками хмари, ростеш під синім повітрям і, звернувшись на землю, бачиш, скільки живих друзів у тебе в степу: і жайворонок, що загубився в небі, співаючи жайворонисі, і орел, що повис у повітрі, ледве ворущачи кінчиками крил, і чорногуз, що бродить по траві, мовбито землемір.

І хочеться знати, куди падає сонце, кортить дійти рівним степом до краю землі й заглянути в прірву, де вже чимало назбиралося погаслих сонечь. Усі весни його дитинства склалися в одну. Прадід стояв, мовби знатник, що знає всі весняні тайни. Він здавався Данилкові господарем степових звичаїв. Прадід примічав, звідки в цей день вітер: коли з Дніпра – риба ловитиметься, коли зі степу – добре на бджоли, коли з луку – буде врожай. Далі з'являвся голубий ряст, прадід наказував зірвати його швиденько, і потоптати, і приказувати: «Топчу, топчу ряст, дай, Боже, потоптати й того року діждати».

175 слів (Ю.Яновський)

Могутня поезія гір

Я хотіла б нинішній вид буковинських гір задержати в пам'яті навіки, а передусім одну частину краєвиду. Високу, стрімку, густо порослу лісом гору, відділену від сусідньої гори глибоким вузьким яром. У тім яру все темно, однак я його знаю, він не страшний. По спадистих стінах його повиростали густо смереки, і то вони здалека такі темні. Серединою між великим і дрібним камінням котиться потік.

У мерехтячому світлі місяця він блищить місцями, мов дзеркало. Тло, від якого відбиваються гори, – то синяво-сріблясте небо, засіяне зорями.

Понад стрімкою горою, що підіймається під те спокійне пишне склепіння, мов велетенська піраміда, стоїть місяць. Його фосфоричне сяйво немовби виділяється вершками столітніх смerek, і ті неначе тонуть у нім і в прозоро-синявій мряці, що сповиває цілий ряд гір.

Далеко, широко розляглася глибока тиша, і все те: краєвид, місяць, мряка й місячне матове сяйво – нагадує собою дивні казки, переповнені смутком, щастям, сльозами, усміхом, пристрасною любов'ю, невідповідною до нинішніх часів.

Я понесла б скрізь її, оцю батьківщину мою, гори мої, смерекові великани мої, їхню красу й силу та могутню поезію їх.

180 слів (За О.Кобилянською)

Літо

Я мусив спочити. Ліг у сивому житі, поклав торбу під голову. Жито м'яко, привітно шелестіло наді мною, як старенька любляча бабуса, тінню прикриваючи від сонця мою голову.

Мої сусіди поводитися зі мною чемно. Це були червоні, блідо-зелені, сірі кузьки. Спочатку вони полякалися — деякі від страху попадали на землю догори ногами, удаючи цілком мертвих. Але потім, бачачи, що я ніяких агресивних намірів не маю, ожили й почали знайомитися зі мною. Скрекочучи, шепелявлячи, вони наввипередки старалися розказати мені своє життя. Дехто з них бавив мене гімнастичними вправами. Комахи, привчені до руху, лазили по стеблах, перекидалися, стрибали.

Був там серйозний, поважний, з похмуро-заклопотаним виглядом жук. Ні на кого не дивлячись, він щось шукав у землі, нагадавши мені мого незабутнього вчителя математики. Раптом бачу — він тримає в руках перо.

Я не здивувався, але мені було неприємно, бо я зовсім не готувався до лекцій. З пера почав литися мені в лице пекучий вогонь. Я крутив головою, але нічого не помагало: лоб, щоки, ніс мені палали. Я шарпнувся, розплющив очі й мусив заплющити їх: сонце лило на мене силу гарячого проміння. Швиденько одвернувшись, я підсунув голову під зелені тонкі ноги жита й знов заснув.

188 слів (За В.Винниченком)

З чого починається любов до отчого краю?..

Біліє розквітла гречка, де-не-де підсинена волошками та ще зжовтіла від суріпки, а над нею зрідка прокочується бджолиний звук.

Ген по згірку причаївся темно-зелений гайок, а самий верх згірка вільний од дерев, там, либонь, щось було засіяно, а тепер скошено. Стерня ясна, свіжа, немов ще чистішою здається вона від синього неба, що прихилилося до неї.

Соняшники — мов кулі жовтого вогню, він висить на стеблах над городиною, їхнім полум'ям просякнуто зараз повітря, вони повертають людські голови до себе й примушують думати про них. Соняшники горять на подвір'ях, за огорожами, вони повиходили до дороги й тут ростуть на вільному місці, і, дивлячись на них, хочеш усміхнутися, ловиш себе на тому, що зласкавів і здобрів безпричинно.

Ти любиш тут кожен соняшник, тобі все воно дороге, рідне, тобі воно наймиліше, — звідки й коли прийшла до тебе ця любов і залишилася в тобі вогнеликим соняшником?

Звідки ця любов, ця ніжність, ця несамовитість? Коли, здається, вириваючи на грядці чорнобривець, вириваєш не квітку, а власне серце з грудей, та й так і несеш його, закривавлене, у руці...

175 слів (За Є.Гуцалом)

Золоті ключики весни

Уже відспівав свою мелодію на вербовій сопілці березень і поплив з гір у доли швидкими потоками. Зазеленів молодим зелом на лугах юний квітень, розсипав навколо райдужні, різнобарвні квіти. А найперші з них – то яскраво-жовті, ніби даровані сонцем, золоті ключики, квіти первоцвіту весняного.

...Ішов лугами, полями й лісами юнак. Залюблено задивилося на нього сонце й кинуло йому під ноги пригорщу сонячних зайчиків. А вони торкнулися землі й перетворилися на золоті ключики. Узяв юнак-квітень ті ключики та й відімкнув двері землі, у які хвилиною радісного й живодайного тепла, з пташиною піснею й веселим сміхом полинула нестримно юність природи — весна. Узяв юнак молоду наречену-весну за руку, пішов із нею землею. Де крок ступлять, там квіти цвітуть, слово мовлять — музики грають, пісню заведуть — усе навколо заспіває й закружляє в буйному танку весняної радості.

Усе ожива, тріпоче від любові, усе аж тремтить жадобою життя... Чуєте? Озвалися, забриніли бруньки крилатого осокура, а онде затріпотіли ніжні сережки берізки білокурої, знялася аж до неба пісня жайвора...

І пішло, і пішло! І не зупинити того буйного лету життя, того радісного оновлення землі. А все — ключики золоті первоцвіту весняного. І що першою ця квітка, яку ще називають жовтим рястом, весну починає, то й силу вона має неабияку: здоров'я людям повертає, утрачені усмішки на обличчях засвічує. Зелене листя його таке багатоще вітамінами, що жодна рослина з ним не зрівняється, а що ця квітка найраніше звеселяє землю, то й першою приходиться вона у вигляді салатів на стіл до тих господинь, які знають цілющу силу, дану їй природою. Поповнює вона в людським тілі й нестачу вітамінів і допомагає людині переборювати різні простудні хвороби. Багато користі людям приносять золоті ключики весни, а тому честь і шана їм у народі живе від давніх часів аж донині.

(Ф.Мамчур)

Зупинити війну

І знову, у котрій уже раз, він згадав ту пору, коли між літом і осінню зупинився синьоокий вересень і коли до нього йшла його зоря. Здавалося, роки повинні б пригасити її обрис, а вони хтозна-що робили з його пам'яттю. От і вчора, втупивши очі в землю, він ішов собі смерклою левадою, думав про те горе, що виплодилося в чужинецьких землях, і раптом почув її наспівний голос:

- Добрий вечір, діду.

Підвівши голову, оторопів: стежиною, між прибережними деревами, як молодість сама, ішла його Тетяна, струнка, красива, легка в ході. Хотів гукнути її, але переляк чи подив відібрав мову. А коли дівчина зникла за вербами та яворами, він обезсилено, мов із нього вибрали кістяк, довго самотів на лузі. Давид неохоче заходить до хати, зачиняє двері на два засуви й у темряві молиться на невидимих богів. Він зараз має до них тільки два благання: одвернути війну й урятувати його Артемона. Хоч який він кручений, а все одно — син. Та й пішов він теж не куди-небудь, а в партизани до Хворостенка, хоча й підсміювався над ним. Але хто з нас над кимсь не підсміюється, уважаючи себе кращим і розумнішим? Не вечеряючи, Давид ліг на дерев'яне ліжко, де під свіжим рядном лежало свіже сіно, що проганяло погані сни. Ти навряд чи прожене воно їх сьогодні. Навряд. Хіба ж не почуло все село отого грому, що веде не передгроззя, а смерть? І хоч багато має Давид нарікань на більшовиків, хоч і досі не може забути відібрану ними землю, та все рівно він хоче, щоб вони зупинили війну.

(М.Стельмах)

Додаток 4 САМОДИКТАНТИ

Самодиктант передбачає написання запропонованого тексту, розкриваючи дужки, вибираючи правильне написання орфограм, розставляючи, де потрібно, розділові знаки.

Самодиктант 1

За татарським бродом коні топчуть яру руту й туман. За татарським бродом із сивого жига з ч(е, и)рвоного маку народжується місяць і коло козацької могили як повір(о)я в(е, и)сікається старий вітряк. А в татарському броді глухо бухикають весла похилі (не)наче давн(е, и)на діди ледь (ледь) снують на човнах (душогубках) і не знати що вони виловлюють рибу чи далеку м(е, и)нувшину бо тут над водою й комар дзв(е, и)нить як ординська стріла бо тут і досі хвиля вим(е, и)ває зотлілий посів зотлілого часу чийсь таляри чийсь щерблені стріли й щерблені кості. О пам(о)ять і смуток з(е, и)млі чи минулися ви? Бо й тепер од п(е, и)чалі с(е, и)віє жито над ханським і чорним шляхом бо й тепер є татарські броди й козачі могили. Це давнина це наша гірка немов полин давнина її вже забуває час по книгах і кобзарі по майданах. Але й досі в хатах (білянках) що під сніжн(е, и)ками зійшли на долонях узлісь і степів п(е, и)чаляться матері ч(е, и)рвоних козаків і досі в накупаних сонцем і грозами полях з (під) серпа й сльози поглядають матері на прищмілені шляхи по яких прол(е, и)тіли та й зал(е, и)тіли в югу історії коники (коні). О наші передчасно пос(е, и)вілі матері із сапкою в руках із серпом на пл(е, и)чі та болючою в очах югою. Ви (не) проходили гімназій ні ви(щ, чж)их ні ни(щ, жч)их шкіл. Вашою єдиною школою і книгою була книга з(е, и)млі зерно у землі сонце над землею і діти біля перс і діти біля ніг.

(За М.Стельмахом)

Самодиктант 2

Картатий вечір упав на пр(е, и)сілок і в місячному сні пр(е, и)тихли зб(е, и)злюдені сіножаті ниви й білі хмари за нивами. А (0,о)ксана сновидою в се снувала то городом то подвір(о)ям. Чогось їй (не)покоїлось нині чогось ск(и, і)млив смуток в душі а думки все підмивали і підмивали її. Ось (із) нову (не) знати чого бреде на город зупиняється перед латкою оброш(е, и)ного ячменю що палахкотить вогн(е, и) ками ч(е, и)рвоного маку. Це (ж) того ячменю який у давню страшну ніч приніс зі своєю кров(ю) (С, с)тах. Вона потягнулася рукою до п(е, и)люстків маку але злякано відсахнулася чогось їй пр(е, и)верзлося це не мак а (С, с)тахова кров що стала маком. Дурна (ж) вона дурна. А де тепер (С, с)тах що так любив її? І мав за цю любов співчу(тт, т)я і п(е, и)чаль бо в такий час пр(е, и)йшов до неї. І де ті ліси і де ті дороги з яких пр(е, и)йде чоловік? І хоч (би) коли пр(е, и)йшов і хоч (би) яким пр(е, и)йшов вона ч(е, и)катиме його вона сіятиме ячмінь у ньому бачитиме (С, с)таха у соняшниках (Я, я)рослава. Ось така жіноча доля. Ще дівчиною а потім молодницею гадалось що все жи(тт, т)я як одну годину проживе зі своїм су(дж, ж)еним. їй страшно було навіть подумати про тих вих(е, и)лясниць які двоїли себе які накидали оком ще на когось крім мужа які розтринькували любов на різні пр(е, и)нади чи жировиська. Вона й за жінок їх не мала обходила д(е, и)сятою дорогою щоб (не) забруднитись неч(е, и)стивістю. У татарському броді (не)сподівано бухикнуло в(е, и)сло потім озвався щасливий дівочий сміх напевне молодята в любовщах стрічають свою нічку як і вона колись із (Я, я)рославом стрічала. І що ті любові? Сон чи (пів)сон чи (сни)вода? І минаються вони швидко як в(и, е)сняна вода.

(За М.Стельмахом)

Самодиктант 3

В (І, і)нтернеті пр(и, е)дставлено безліч сайтів присв(о)ячених кіно у всіх його аспектах. На нВступне випробування з української мови проводиться на основі програми з української мови загальноосвітніх навчальних закладів. Перш за все вивчіть основні

орфограми та пунктограми («Правопис ненаголошених голосних», «Правопис апострофа та м'якого знаку», «Правопис частки НЕ з різними частинами мови»). Зверни увагу на пунктограми «Розділові знаки при однорідних членах речення», «Тире між підметом і присудком», «Відокремлені члени речення та пунктуація в них», «Речення із вставними словами, словосполученнями та реченнями», «Пунктуація в складному реченні»(складносурядне, безсполучникове). Особливу увагу приділіть правопису прислівників. складнопідрядне,их зібрано вел(и, е)чезну кіл(к)іст() інформації огляди (аудіо)новинок р(и, е)цензії (кіно)критиків цікаві факти про філ(о)ми (біо)графії і (фільмо)графії акторів і реж(и, е)серів. Інтернет допоможе (не) тіл(о)ки дізнатися (як)(най)біл(о)ше про улюблені філ(о)ми а й наприклад вибрати (відео)касету. «Відео Гід» це справжній довідник з ус(о)ого що стосує(о)я кіно. Вам сподобався філ(о)м але ви (не)знаєте його назви? Ви хоч(и, е)те знати які філ(о)ми зняв (С, с)тівен (С, с)пілберг? Чи ви раптом забули хто у 1982 році отримав (О, о)оскара за кра(шч, щ)ий грим? Відповіді на такі зап(и, е)та(н, нн)я ви можете знайти в (кіно)енц(и, е)клопедії «Відео Гід». На цьому сайті зібрано відомості про вел(и, е)чезну кіл(к)іст() філ(о)мів випущених з 1900 року до наших днів. На біл(о)ш(і)ст() філ(о)мів крім звичайної інформації реж(и, е)сер склад акторів рік випуску отримані нагороди є короткі анотації або р(и, е)цензії. Тут також можна дізнатися про творчий шлях актора чи р(и, е)жисера. Пошук філ(о)мів здійснює(о)я як за назвою так і за роком випуску. Крім того на «Відео Гіді» представлено повний п(и, е)релік володарів (О,о)оскара за всі роки а також лаур(и, е)атів ін ших (кіно)премій. Якщо вам потрібні фотографії акторів то до ваших послуг сайти з (різно)бічним добором матеріалів «Кіноманія» і «Кіноляпи».

(З журналу «ПК просто»)

Самодиктант 4

На пагорках оточ(и, е)них в(и, е)сокою міцною стіною від нападу ворогів в(и, е)сочів (Л, л)()вів місто що його зб(о)дував для сина (Л, л)ева у XIII столі(т, тт)і (Д, д)анило (Г, г)алиц()кий. Українс(к)і пол(с)к(і) єврейс(к)і грец(к)і вірменс(к)і німец(к)і слова слова багат(о)х інших мов лунают(о) на вул(и, е)цях. А вул(и, е)ці рівні з(и, е)лені а будинки кам(о)яні чисті. Іван (Ф, ф)едоров знав від Хо(т, д)кевичів що (Л, л)()вів в(и, е)лике й багате місто де в(и, е)дут(о) торгівлю купці з різних країн де багато монаст(и, е)рів і ц(и, е)рков де ж(и, е)ве сила р(и, е)місників. У такому міс(і)і напевно потрібна робота друкар(а, я).

У (Л, л)()вові й ос(и, е)лився перший друкар(). У лютому 1574 року вийшла у (Л, л)()вові перша друкована книжка в Україні. Художн(о) і тонко була вона зробл(и, е)на. Майст(и, е)р пер(и, е)вершив своє перше вида(н, нн)я хоча (А, а)постол (Л, л)()вівс()кий був подібний до (М, м)осковс(о)кого. Але було в книжці дещо відмі(н, нн)е. Нові малюнки інша (після)мова. Новий малюнок самого (А, а)постола (Л, л)уки. Цікавою і новою була в книзі сторін(о)ка де з лівого боку красував ся (Г, г)ерб старови(н, нн)ого міста (Л, л)()вова з (Л, л)евом (по)с(и, е)редині а з правого герб самого друкар(а, я) кутник (не)обхідний прилад для друку і вигин річки адже «книги це ріки що напувають(о) (В, в)есвіт». Найперший на всій (Р, р)усі буквар() для дітей надрукував (І, і)ван (Ф, ф)едоров у (Л, л)()вові в 1574 році.

(За О.Іваненко)

Додаток 5
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНО ЛІТЕРАТУРИ

- 1.** Глазова О.П. Українська орфографія: Навч. посібник. - Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2005. - 384 с.
- 2.** Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посіб. - 7-ме вид., стереотип. - К.: Вища шк., 2006. - 287 с.
- 3.** Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису: Навч. посібник / За ред. В.В.Різуна. - К.: Либіль, 2003. - 272 с.
- 4.** Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2002. - 254 с.

Підвищенню мовної компетенції абітурієнта сприятимуть посібники:

- 1.** Орфографічний словник української мови: Близько 120000 слів / Уклад.: С.І.Головащук, М.М.Пещак, В.М.Русанівський, О.О.Тараненко. - К.: Вид-во «Довіра», 1994. - 864 с.
- 2.** Словник іншомовних слів / Укладачі: С.М.Морозов, Л.М.Шкарапута. - К.: Наук. думка, 2000. - 680 с.
- 3.** Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. - К.: Наук. думка, 2007. - 288 с.
- 4.** Чукіна В.Ф., Почтаренко О.М., Почтаренко Г.С. Український правопис в таблицях і схемах: Навчальне видання. - К.: Логос, 2005. - 176 с.
- 5.** Ющук І.П. Українська мова: Підручник. - К.: Либідь, 2003. - 640 с.